

Sygnatura akt II C 450/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 grudnia 2019 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi II Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodnicząca Sędzia SR A. S.

Protokolant st. sekr. sąd. M. O.

po rozpoznaniu w dniu 10 grudnia 2019 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki akcyjnej w B.

przeciwko G. G.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 14.035,19 zł (czternaście tysięcy trzydzieści pięć złotych dziewiętnaście groszy) z odsetkami umownymi w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie w stosunku rocznym od dnia 22 lutego 2019 roku do dnia zapłaty;
2. umarza postępowanie w zakresie żądania zapłaty kwoty 200 zł (dwieście złotych);
3. oddala powództwo w pozostałej części;
4. nie obciąża pozwanej obowiązkiem zwrotu kosztów procesu.

Sygnatura akt II C 450/19

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym w dniu 25 lutego 2019 roku, powódka (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B., reprezentowana przez pełnomocnika w osobie radcy prawnego wniosła o zasądzenie od G. G. kwoty 34.531,66 zł wraz z umownymi odsetkami za opóźnienie równymi dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 13 lutego 2019 roku do dnia zapłaty oraz kosztami procesu według norm przepisanych, w tym kosztami zastępstwa procesowego.

Uzasadniając wytoczone powództwo powódka wskazała, iż pozwana zobowiązała się poprzez podpisanie weksla do zapłaty w dniu 12 lutego 2019 roku kwoty 34.531,66 zł. Pomimo wezwania do wykupu weksla pozwana nie dokonała żadnej wpłaty.

(pozew k. 14-15, pełnomocnictwo k. 7, odpis KRS k. 8-9v)

W dniu 3 kwietnia 2019 roku w niniejszej sprawie wydany został nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym.

(nakaz zapłaty k. 17)

W dniu 29 kwietnia 2019 roku pozwana wniosła sprzeciw od nakazu zapłaty. Zaskarżyła nakaz zapłaty w całości wnosząc o oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych. Podniosła

zarzuty: przedawnienia roszczenia, nieudowodnienia istnienia i wysokości roszczenia, brak legitymacji czynnej powoda. Wskazała, że w pozwie brak jest wskazania sposobu wyliczenia dochodzonej pozwem kwoty, brak wskazania w pozwie oraz udowodnienia istnienia podstawy do wypowiedzenia umowy, istnienia podstawy do wymagalności dochodzonego roszczenia, brak skutecznego doręczenia wezwania do zapłaty oraz oświadczenia o wypowiedzeniu umowy.

Pozwana podniosła także, że w zawartej z powodem umowie zawarto klauzule niedozwolone. Wskazała na niewspółmiernie wysokie koszty prowizji i odsetek, a nadto na pobranie kwoty oznaczonej jako „Twój pakiet”. W przypadku uwzględnienia powództwa, wносиła o rozłożenie na raty zasądzonego świadczenia.

Pozwana wyjaśniła również, że na poczet zobowiązania dokonywała wpłat.

(sprzeciw k. 22-26)

Pismem z dnia 19 czerwca 2019 roku strona powodowa przyznała, że pozwana zapłaciła kwotę 100 zł i w tym zakresie cofnęła powództwo ze zrzeczeniem się roszczenia. Powódka podniosła także, iż naliczone w umowie koszty nie przekraczają limitu poza odsetkowych kosztów kredytu, o których mowa w ustawie o kredycie konsumenckim.

(pismo k. 37-40)

Na rozprawie w dniu 3 października 2019 roku pozwana oświadczyła, że nie popiera podniesionych w sprzeciwie zarzutów z wyjątkiem kwestionowania prowizji w wysokości 11.571 zł oraz opłaty za „Twój pakiet” w wysokości 2300 zł. Popierała wniosek o rozłożenie na raty, podnosiła, że jest w stanie płacić ratę po 300 zł miesięcznie.

(protokół rozprawy k. 67)

Pismem z dnia 6 listopada 2019 roku strona powodowa przyznała, że pozwana zapłaciła dalszą kwotę 100 zł i w tym zakresie cofnęła powództwo ze zrzeczeniem się roszczenia. Ostatecznie wносиła o zasądzenie od pozwanej kwoty 34.331,66 zł.

(pismo k. 37-40)

Do zamknięcia rozprawy stanowiska stron nie uległy zmianie.

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 2 sierpnia 2018 roku G. G. zawarła z (...) Spółką Akcyjną w B. umowę pożyczki gotówkowej numer (...). Zgodnie z umową powódka udzieliła pozwanej pożyczki w kwocie 14.000 zł. Poza kapitałem i odsetkami umownymi, pozwana zobowiązała się do zapłaty opłaty przygotowawczej w wysokości 129 zł, wynagrodzenia prowizyjnego powódki w kwocie 11.571 zł i wynagrodzenia z tytułu przyznania pożyczkobiorcy (...) w kwocie 2.300 zł. Zgodnie z pkt 2.1 umowy i kalendarzem spłat kwota zobowiązania miała zostać spłacona w 60 równych miesięcznych ratach, każda rata w wysokości 595 zł, do dnia 13-go każdego miesiąca, począwszy od września 2018 roku na rachunek pożyczkodawcy o numerze: (...). Zgodnie z pkt 1.3 umowy, pożyczka w kwocie 14.000 zł została wypłacona pozwanej na wskazany w umowie rachunek bankowy.

Oprocentowanie roczne pożyczki wynosiło 9,95% w skali roku. (pkt 1.2 umowy).

Zgodnie z pkt 3.1 umowy, jako zabezpieczenie spłaty kwot należnych pożyczkodawcy ustalono weksel in blanco nie na zlecenie wraz z deklaracją wekslową. Pożyczkobiorca zobowiązał się wystawić i przekazać pożyczkodawcy najpóźniej w dniu podpisania umowy jeden własny weksel in blanco „nie na zlecenie”, który pożyczkodawca zobowiązał się zwrócić pożyczkobiorcy niezwłocznie po spłaceniu przez pożyczkobiorcę wszelkich zobowiązań wynikających z umowy. Pożyczkodawca był uprawniony do wypełnienia weksla in blanco w sytuacji i na zasadach określonych w deklaracji wekslowej. (pkt. 3.2 umowy).

Zgodnie z pkt 4.1, jeżeli pożyczkobiorca nie spłaci w terminie poszczególnych rat lub ich części lub innej kwoty związanej z umową, niespłacona kwota staje się zadłużeniem przeterminowanym, od którego pożyczkodawca był uprawniony do naliczania odsetek za opóźnienie za każdy dzień opóźnienia w wysokości rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego równej stopie odsetek maksymalnych za opóźnienie.

Zgodnie z pkt 8.1 umowy pożyczkodawca mógł wypowiedzieć umowę w przypadku, gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania. Pożyczkodawca zobowiązany był do zachowania 30 dniowego terminu wypowiedzenia warunków umowy.

W pkt 15 umowy przewidziano, że pożyczkobiorcy będą przysługiwały dodatkowe uprawnienia w ramach „Twojego pakietu”, polegające na prawie do jednorazowego w całym okresie kredytowania skorzystania z bezpłatnego odroczenia maksymalnie dwóch kolejnych terminów płatności rat, albo do bezpłatnego obniżenia o 50% maksymalnie czterech kolejnych rat, przy czym odroczone raty lub części obniżonych rat zostaną spłacone w dodatkowym okresie kredytowania. Nadto w ramach „Twojego pakietu” postanowiono, że maksymalny termin postawienia pożyczki do dyspozycji pożyczkobiorcy zostaje skrócony do 10 dni roboczych. W pkt 15 umowy przewidziano także pakiet powiadomień klienta, według którego pożyczkobiorcy przysługiwał pakiet powiadomień SMS o przelewie pożyczki, terminie płatności raty oraz zaksięgowaniu płatności na koncie.

(kserokopia umowy pożyczki k. 54-56, harmonogram spłat k. 57, kserokopia weksła k. 3, weksel k. 32)

W dacie zawarcia umowy pożyczki G. G. podpisała deklarację wekslową wystawcy weksła zgodnie z którą upoważniła (...) spółkę akcyjną w B. do wypełnienia weksła in blanco, w szczególności poprzez wpisanie domicyliatu i wypełnienia weksła na sumę odpowiadającą zadłużeniu wynikającemu z umowy pożyczki. Pożyczkodawca zgodnie z deklaracją miał prawo uzupełnić weksel, gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni, po uprzednim wezwaniu do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania.

(deklaracja wekslowa k. 5)

Pozwana na poczet zobowiązania wynikającego z umowy pożyczki dokonała następujących wpłat: w dniu 4 października 2018 roku – kwotę 600 zł, w dniu 9 listopada 2018 roku – kwotę 600 zł, w dniu 20 maja 2019 roku – kwotę 100 zł, w dniu 12 lipca 2019 roku – kwotę 100 zł.

(potwierdzenia przelewów: k. 27, k. 28, k. 71, k. 72)

Pismem z dnia 14 grudnia 2018 roku powódka wezwała pozwaną do spłaty zaległości – dwóch zaległych rat, wyznaczając 7 dniowy termin do zapłaty, pod rygorem wypowiedzenia pożyczki. Pozwana odebrała wezwanie w dniu 8 stycznia 2019 roku.

(kserokopia wezwania do zapłaty k. 41, wydruk książki nadawczej k. 42-44, wydruki ze strony internetowej <http://emonitoring.poczta-polska.pl/> k. 45-47)

(...) spółka akcyjna w B. wypełniła weksel in blanco podpisany przez G. G. na kwotę 34.531,66 zł. Jako datę płatności weksła wskazano dzień 12 lutego 2019 roku. W treści weksła zawarto klauzulę „nie na zalecenie”, a także wskazano jako miejsce płatności B..

(kserokopia weksła k. 3, weksel k. 32)

Pismem z dnia 13 stycznia 2019 roku (...) spółka akcyjna w B. wypowiedziała G. G. umowę pożyczki numer (...) wobec niepłacenia rat pożyczki według ustalonego kalendarza spłat. Pozwana została poinformowana o wypełnieniu weksła in blanco i wezwana do jego wykupu w terminie 30 dni. Pozwana przesyłkę odebrała w dniu 22 stycznia 2019 roku.

(kserokopia wypowiedzenia umowy pożyczki k. 4, wydruk książki nadawczej k. 48-50, wydruki ze strony internetowej <http://emonitoring.poczta-polska.pl/> k. 51-53)

Odsetki umowne do dnia 13 lutego 2019 roku wynikające z umowy pożyczki nr (...) wyniosły łącznie 1306,19 zł.

(harmonogram spłat k. 38)

Pozwana utrzymuje się z emerytury w kwocie 1593 zł netto. Prowadzi gospodarstwo domowe wspólnie z matką, która uzyskuje emeryturę w kwocie 2567 zł netto. Miesięcznie ponosi koszt utrzymania mieszkania oraz opłat za media w wysokości ok. 950 zł. Pozwana i jej matka wydają łącznie na leki ok. 600 zł miesięcznie. Pozwana płaci też kwotę 112 zł tytułem ubezpieczenia, oraz spłaca kredyt hipoteczny w kwocie po 535 zł miesięcznie. Pozwana posiada zadłużenie na ok. 50.000 zł; toczyły się przeciwko niej postępowania sądowe, zakończone wydaniem łącznie 16-tu nakazów zapłaty. Kwotę uzyskaną z pożyczki numer (...) przeznaczyła na spłatę innych zobowiązań.

(przesłuchanie pozwanej k. 67-68)

Poczynione ustalenia faktyczne Sąd oparł na kserokopiach dokumentów załączonych do akt sprawy, których prawdziwość nie została zakwestionowana przez strony oraz zeznaniach pozwanej. Sąd uznał, że przedstawione dokumenty były wiarygodnym dowodem, ich treść nie budziła wątpliwości Sądu, co do ich prawidłowości i autentyczności. Nie było też żadnych wątpliwości, co do zgodności kserokopii zawartych w aktach sprawy z oryginałami dokumentów.

Ustaleń stanu faktycznego na podstawie kserokopii dokumentów dokonano na podstawie przepisu art. 308 k.p.c.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo podlegało uwzględnieniu w części.

W pierwszej kolejności zaznaczyć należy, że w związku z tym, iż spór toczył się między pozwaną- wystawcą weksła in blanco, a powódką, która miała uzyskać zabezpieczenie roszczeń ze stosunku podstawowego, to nie miały zastosowania ograniczenia obrony pozwanego wynikające z art. 10 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 roku Prawo wekslowe (tekst jednolity: Dz. U. 2016.160), a pozwana mogła podnosić wszystkie zarzuty wynikające ze stosunku podstawowego, którego źródłem była zawarta między stronami umowa pożyczki. Zgodnie z utrwaloną linią orzeczniczą „w sytuacji wypełnienia weksła niezgodnie z porozumieniem, zobowiązany z weksła może zasłaniać się wobec wierzyciela, tj. pierwszego posiadacza weksła, wszelkimi zarzutami, a jedynie wobec dalszych posiadaczy weksła znajdują zastosowanie ograniczenia dotyczące dłużnika wekslowego, a wynikające z art. 10 Prawa wekslowego”. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2016 roku, sygnatura akt V CSK 519/15 opubl. LEX nr 2037919)

Ciężar dowodzenia wypełnienia weksła in blanco niezgodnie z deklaracją wekslową spoczywa na pozwanej. Stosownie bowiem do art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Zadaniem wierzyciela wekslowego dochodzącego zapłaty sumy wekslowej jest w istocie wykazanie istnienia ważnego zobowiązania wekslowego, tj. istnienia weksła, zawierającego wszystkie elementy przewidziane ustawą Prawo wekslowe. To na pozwanym ciąży obowiązek wykazania, że weksel ten został wystawiony niezgodnie z porozumieniem wekslowym. Powyższe stanowisko wyrażone było już wielokrotnie w orzecznictwie m. in w wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 17 lutego 2016 r. (I ACa 1207/15, opubl. LEX nr 2005585), gdzie wskazano, że „podniesienie przez dłużnika wekslowego zarzutów ze stosunku podstawowego (porozumienia wekslowego) nie powoduje utraty przez posiadacza weksła formalnej i materialnej legitymacji wekslowej. W dalszym ciągu zatem to na dłużniku wekslowym ciąży obowiązek udowodnienia, że weksel został wypełniony niezgodnie z zawartym porozumieniem (art. 6 k.c.). Nie ma podstaw, aby ciężar dowodzenia okoliczności ze stosunku podstawowego, uzasadniającej uzupełnienie weksła przerzucać na wierzyciela wekslowego”. Podobne stanowisko wyraził Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 29 czerwca 2016 roku (I ACa 115/16, opubl. LEX nr 2174793) zaznaczając, że „wobec istnienia stosunku wekslowego,

stosownie do art. 10 i 17 Prawa wekslowego, to na pozwanych spoczywał ciężar wykazania, iż poręczony przez nich weksel in blanco został wypełniony niezgodnie z deklaracją wekslową (art. 6 k.c.).”.

Powódka przedstawiła wypełniony weksel wraz z deklaracją wekslową. Weksel ten spełnia wymagania określone ustawą Prawo wekslowe. Nadto powódka załączyła do akt sprawy umowę pożyczki zawartą między stronami, z której wynika źródło zobowiązania, pismo zawierające oświadczenie o wypowiedzeniu umowy, dowód jego doręczenia pozwanej, a także inne dokumenty na okoliczność wysokości zobowiązania.

W toku postępowania powódka cofnęła powództwo ze zrzeczeniem się roszczenia co do kwoty 200zł zapłaconej przez pozwaną po wytoczeniu powództwa.

Skuteczność cofnięcia pozwu normuje art. 203 k.p.c.. Zgodnie z treścią wskazanego przepisu pozew może być cofnięty bez zezwolenia pozwanego aż do rozpoczęcia rozprawy, a jeżeli z cofnięciem połączone jest zrzeczenie się roszczenia - aż do wydania wyroku.

Powódka cofnęła pozew w części ze zrzeczeniem się roszczenia. Z tych też względów należy uznać cofnięcie powództwa w tym zakresie przez powódkę za skuteczne (zgoda pozwanej nie była wymagana).

Uznając, że cofnięcie pozwu nie jest sprzeczne z prawem ani zasadami współzycia społecznego, nie zmierza również do obejścia prawa (art. 203 § 4 k.p.c.), na podstawie art. 355 § 1 k.p.c., Sąd umorzył postępowanie w sprawie w części, orzekając jak w pkt 2 sentencji wyroku.

W rozpoznawanej sprawie okolicznością bezsporną było zawarcie przez strony w dniu 2 sierpnia 2018 roku umowy pożyczki gotówkowej numer (...).

Ogólne uregulowanie umowy pożyczki zawiera art. 720 § 1 kodeksu cywilnego, zgodnie z którym, przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Natomiast za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności umowę pożyczki w wysokości nie większej niż 255.550 zł albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, którą kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi (art. 3 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim – tj. Dz.U. z 2018r poz. 993).

Pozwana ostatecznie kwestionowała wyłącznie postanowienia umowy dotyczące wynagrodzenia prowizyjnego oraz opłaty za „Twój pakiet”.

W deklaracji wekslowej pozwana jako pożyczkobiorca upoważniła powódkę jako pożyczkodawcę do wypełnienia weksla w zakresie domicyliatu i sumy wekslowej m. in. w gdy zaległość w spłacie przez pozwaną jednej raty pożyczki przekroczy 30 dni, jednakże warunkiem wypełnienia weksla w tym przypadku było wcześniejsze wezwanie pozwanej do zapłaty w terminie 7 dni.

Jak wynika ze zgromadzonego materiału dowodowego, pozwana zaprzestała regularnej spłaty pożyczki, wobec czego powodowa spółka pismem z dnia 14 grudnia 2018 roku wezwała pozwaną do spłaty zaległości wyznaczając 7 dniowy termin do zapłaty, pod rygorem wypowiedzenia pożyczki. Wobec bezskuteczności wezwania, pismem z dnia 13 stycznia 2019 roku powodowa spółka wypowiedziała umowę. Pisma zostały odebrane przez pozwaną.

Pozwana zawarła umowę pożyczki w ramach swobody kontraktowej. Znała treść swojego zobowiązania, w szczególności jego wysokość, wysokość poszczególnych rat pożyczki i terminy ich spłaty, otrzymała egzemplarz umowy z harmonogramem spłat.

W ocenie Sadu weksel został prawidłowo przedstawiony do zapłaty pismem z dnia 13 stycznia 2019 roku. Pismo zawierało wskazanie na podstawę wypełnienia weksla (stosunek podstawowy) oraz rozliczenie sumy wekslowej. Weksel nie został wykupiony w terminie.

Jako że pozwana nie dokonała spłaty na rzecz powódki z tytułu zadłużenia powstałego w konsekwencji niewywiązania się z zawartej umowy, obowiązek zwrotu udzielonej jej kwoty pożyczki nie budzi wątpliwości co do zasady.

Sąd uznał jednak żądanie pozwu jako nazbyt wygórowane, dzieląc słuszność zarzutów pozwanej ostatecznie przez nią popieranych. Powódka dochodziła oprócz spłaty kapitału pożyczki wraz z odsetkami również dodatkowych kosztów w postaci opłaty przygotowawczej w wysokości 129 zł, prowizji w wysokości 11.571 zł oraz kwoty 2.300 zł z tytułu „Twojego pakietu”.

Zgodnie z treścią przepisu art. 353¹ k.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współzycia społecznego. Cytowany przepis jednoznacznie zakreśla granicę swobody umów wskazując, iż ta jest ograniczona w szczególności przepisami ustawy.

Stosownie do treści art. 385¹ § 1 i 3 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem, nie uzgodnione indywidualnie, nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Pozwana nie miała rzeczywistego wpływu na treść postanowień umownych, w tym postanowienia o wynagrodzeniu prowizyjnym i regulującego opłatę za „Twój pakiet”. Postanowienia te zostały pozwanej narzucone przez powódkę i kształtują prawa i obowiązki pozwanej jako konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jej interesy, a tym samym nie wiążą pozwanej.

Powódka poprzez zawarcie w umowie obowiązku uiszczenia wynagrodzenia prowizyjnego oraz opłaty za „Twój pakiet”, nie uwzględniła uregulowania art. 359 § 2¹ kc, w odniesieniu do odsetek za maksymalnych.

Powołany przepis reguluje ustawowy zakaz zastrzegania w czynnościach prawnych (umowach, w tym zawieranych z zastosowaniem wzorców umownych, a także w czynnościach jednostronnych i uchwałach) odsetek przekraczających wartość stanowiącą odsetki maksymalne, zdefiniowaną jako dwukrotność wysokości odsetek ustawowych.

Jego naruszenie oznacza sprzeczność czynności prawnej (postanowienia o odsetkach) z ustawą; nie powoduje jednak nieważności czynności prawnej, ale takie ograniczenie jej skutków, że dłużnik zobowiązany jest do zapłaty odsetek maksymalnych (art. 359 § 2² KC; zob. art. 58 § 1in fine KC). Ustawodawca w § 2³ artykułu 359 kc podkreśla jego imperatywny charakter oraz, co ważniejsze, zamieszcza klauzulę wymuszającą zastosowanie ustawowego zakazu zastrzegania nadmiernych odsetek niezależnie od dokonanej przez strony wyboru prawa właściwego.

Ustaleniu wynagrodzenia dla powódki za korzystanie przez konsumenta z kapitału służy instytucja odsetek umownych, których wysokość nie może przekraczać dwukrotności wysokości odsetek ustawowych w stosunku rocznym.

Działalność powodowej spółki nastawiona jest na zysk i obciążona ryzykiem niewypłacalności pożyczkobiorców, jednak analogicznie jak w przypadku innych instytucji finansowych, jej działalność musi mieścić się w granicach przewidzianych przez obowiązujące przepisy.

Przykładowo – o czym stanowi art. 110 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe - bank może pobierać przewidziane w umowie prowizje i opłaty z tytułu wykonywanych czynności bankowych oraz opłaty za wykonywanie innych czynności, to jednak należy zaznaczyć, iż przyznanie bankom znaczących uprawnień co do możliwości określania i egzekwowania stosownych opłat i prowizji nie oznacza, że jest to sfera pozostawiona uznaniowości banku. Opłaty i prowizje muszą mieć uzasadnienie ekonomiczne i nie mogą być określane w sposób dowolny. Uprawnienie banku do wynagrodzenia za określone czynności nie może bowiem zmierzać do przerzucenia na klientów

kosztów funkcjonowania banku. /tak L.Mazur w: Prawo bankowe. Komentarz do art. 110 ustawy Prawo bankowe, opublikowany w programie komputerowym Legalis/

Prowizja przy umowach kredytu oznacza zwykle kwotę pieniężną za udzielenie kredytu stanowiącą koszt udzielenia kredytu, który kredytobiorca jest zobowiązany ponieść w wysokości podanej w umowie. Prowizja pełnić ma przede wszystkim funkcję kompensacyjną celem wyrównania poniesionych przez kredytobiorcę kosztów udzielenia kredytu.

Powódka nie wskazała jakie względy ekonomiczne przemawiałyby za obciążaniem pozwanej dodatkowo kwotami 11.571 zł i 2.300zł zł. W odniesieniu do prowizji w umowie brak jakichkolwiek odniesień w zakresie przyczyn jej ustalenia. W przypadku opłaty za „Twój pakiet” z treści pkt 15 umowy wynika, że w zmian za uiszczenie kwoty 2300zł pozwanej miały przysługiwać dodatkowe uprawnienia polegające na możliwości odroczenia rat albo obniżenia ich wysokości a także skróceniu terminu postawienia pożyczki do dyspozycji pożyczkobiorcy oraz pakietu powiadomień. Analiza tego postanowienia pozwala jednak na stwierdzenie, że wynagrodzenie na taką możliwość było niewspółmiernie wysokie do korzyści płynącej z uprawnienia pożyczkobiorcy. Poza tym, że opłata była naliczana niezależnie od tego czy pożyczkobiorca skorzystał z tego uprawnienia (o czym mowa w ostatnim zdaniu pkt 15 umowy), to z treści umowy wynika, że termin spłaty pożyczki mógł ulec przedłużeniu tylko o 2 miesiące (w przypadku odroczenia spłaty rat) albo o 4 miesiące (w przypadku obniżenia raty), przy czym w obu wypadkach pozwana i tak byłaby zobowiązana do spłaty całej wynikającej z umowy kwoty.

W ocenie Sądu nie ulega żadnej wątpliwości, iż sporne postanowienia nie podlegały indywidualnym uzgodnieniom z pozwaną, która nie miała żadnego wpływu na ich treść, zostały one bowiem narzucone w ramach stosowanego przez powódkę wzorca umowy. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego nie wynika bowiem, aby pozwana zawierając z powódką umowę w oparciu o przedmiotowy wzorzec umowy miała rzeczywisty wpływ na kształtowanie treści tej umowy i aby treść ta w zakresie wysokości i sposobu ustalania powyższych kwot podlegała indywidualnym negocjacjom między stronami. Zdaniem Sądu rozpoznającego niniejszą sprawę, o indywidualnym uzgodnieniu postanowień umowy nie może w żadnym wypadku świadczyć to, że na kwestionowane postanowienia dotyczące wysokości i sposobu ustalania tych kwot, pozwana wyraziła zgodę składając stosowne oświadczenie, tj. podpisując umowę pożyczki. Również możliwość zapoznania się przez pozwaną z treścią tych dokumentów przed ich podpisaniem oraz idąca za tym możliwość rozważenia przez nią wszystkich konsekwencji wynikających z zawarcia umowy, także nie świadczy jeszcze o tym, że postanowienia te zostały uzgodnione z pozwaną indywidualnie. Wskazać przy tym należy, iż ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie spoczywa na tym, kto się na to powołuje (art. 385 1 § 4 k.c.), a zatem w niniejszej sprawie ciężar ten spoczywał na powódce, która jednakże, w ocenie Sądu, obowiązkowi temu nie sprostała.

Z przedłożonej umowy wynika, że na całkowity koszt pożyczki składał się kapitał w kwocie 14.000 zł, 129 zł opłaty przygotowawczej, odsetki umowne, 2.300 zł opłaty za przyznanie pożyczkobiorcy (...) i 11.571 zł prowizji. Wskazać należy, że tak określona opłata prowizyjna i opłata za przyznanie (...) niemal była równa kwocie udzielonej pożyczki. Tym samym uznać należy, że kwestionowane warunki umowy pozostają w sprzeczności z dobrymi obyczajami i naruszają interes pozwanej, stanowiąc próbę obejścia przepisu o odsetkach maksymalnych. Odsetki, obok prowizji za udzielenie pożyczki, stanowią wynagrodzenie pożyczkodawcy za korzystanie przez kredytobiorcę z jego środków finansowych. Trzeba też podkreślić, że umowa pożyczki, sformułowana zgodnie z zasadami uczciwego i rzetelnego obrotu na rynku kapitałowym, powinna jasno określać, które opłaty i prowizje stanowią zysk pożyczkodawcy, a które są pobierane na pokrycie konkretnych kosztów ponoszonych przez niego w związku z zawartą umową i jej obsługą. Te ostatnie powinny zostać przy tym określone w wysokości rzeczywiście ponoszonej przez pożyczkodawcę tak, aby nie stanowiły ukrytego źródła zysku.

W ocenie Sądu, opłaty pobierane przez powódkę przy udzieleniu pożyczki stanowią w rzeczywistości dodatkowe, nadmiernie wygórowane w stosunku do wysokości kapitału, wynagrodzenie powódki, które ponosi konsument. Powódka, jako podmiot profesjonalny, trudniący się na szeroką skalę udzielaniem pożyczek, wykorzystwała zaufanie pozwanej i ustaliła tak wysokie wynagrodzenie za sam fakt udzielenia pożyczki, pomimo, iż dostatecznym przysporzeniem dla powódki winny być środki pochodzące z oprocentowania udzielonych pozwanej środków.

Nie sposób więc przyjąć, że pozwana wyraziła zgodę na dodatkowe wynagrodzenie powódki. Przedłożona do akt umowa zawarta z wierzycielem została wprawdzie przez pozwaną podpisana, jednakże koszty te, których poniesienie przez pozwaną stanowiło warunek niezbędny do zawarcia umowy pożyczki, doprowadziło do obciążenia jej, jako konsumenta, dodatkowymi sankcjami, które, chcąc otrzymać pożyczkę, musiała zaakceptować. Z tego względu brak jest podstaw do przyjęcia, że pozwana godziła się z takimi, niekorzystnymi dla niej, warunkami umowy. Ich ocena w świetle warunków umowy pożyczki prowadzi do wniosku, iż naruszają klauzulę dobrych obyczajów. Zaznaczyć należy, że Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów stale zwraca uwagę na generowanie dodatkowych kosztów stosowane przez podmioty udzielające pożyczek, gdyż koszty te nie odzwierciedlają faktycznie poniesionych kosztów obsługi pożyczki.

Wedle orzecznictwa Sądu Najwyższego, "rażące naruszenie interesów konsumenta" w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym, natomiast "działanie wbrew dobrym obyczajom" w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku. Obie wskazane w tym przepisie formuły prawne służą do oceny tego, czy standardowe klauzule umowne zawarte we wzorcu umownym przekraczają określone przez ustawodawcę granice rzetelności kontraktowej twórcy wzorca w zakresie kształtowania praw i obowiązków konsumenta (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 r., I CK 832/04, (...) 2005, nr 11, s. 13).

Postanowienia obejmujące prowizję i (...), stanowią zatem w ocenie Sądu niedozwolone postanowienia umowne, o jakich mowa w treści art. 385 § 1 k.c. Zostały one bowiem określone na zawyżonym, nieznajdującym żadnego uzasadnienia, poziomie. Opłaty te zostały ustalone niezależnie od faktycznie poniesionych wydatków, przez co dochodzi do braku ekwiwalentności świadczeń stron umowy pożyczki i skutkuje bezpodstawnym wzbogaceniem się strony powodowej. Wprowadzenie przez powódkę opłat w wysokości wskazanej w umowie godziło w dobre i uczciwe praktyki kupieckie oraz w sposób rażąco naruszało interes pozwanej jako konsumenta.

Uwzględniając powyższe rozważania, wobec niezapłacenia przez pozwaną wymagalnych rat, powódka miała roszczenie jedynie o zapłatę kwot stanowiących sumę niespłaconego kapitału, umownych odsetek naliczonych za okres do sierpnia 2018 roku do lutego 2019 roku, tj. kiedy obowiązywała jeszcze strony umowa pożyczki gotówkowej numer (...) - wchodzące w zakres sześciu niespłaconych przez pozwaną rat umowy, w łącznej wysokości 1306,19 zł. Uzasadnione roszczenie powódki obejmowało również opłatę przygotowawczą w kwocie 129 zł. Sąd nie zakwestionował prawa powódki do pobrania opłaty przygotowawczej, albowiem takie opłaty są standardowo pobierane za wykonanie czynności związanych z udzieleniem pożyczki, a opłata ta nie była wygórowana.

Kwota pożyczki, jaką pozwana otrzymała do dyspozycji wynosiła 14.000 zł. Poza tą kwotą pozwana jeszcze powinna zwrócić powódce opłatę przygotowawczą – 129zł i odsetki umowne – łącznie 1306,19 zł. Łącznie uzasadniona należność dla powódki wynosi 15.435,19 zł. Kwotę tę należy pomniejszyć o kwotę 1400 zł zapłaconą przez pozwaną (1200 zł przed wytoczeniem powództwa oraz 200 zł po jego wniesieniu). Odsetki umowne w pozostałej wynikającej z umowy kwocie nie były należne, gdyż wobec wypowiedzenia umowy, powódka żądała zasądzenia dalszych odsetek od całej należnej kwoty wymagalnej po wypowiedzeniu.

W konsekwencji, na podstawie wskazanych powyżej przepisów, w punkcie pierwszym wyroku Sąd zasądził na rzecz powódki sumę 14.035,19 zł (15.435,19zł – 1400zł). Natomiast w pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu jako niezasadne, o czym orzeczono w punkcie 3 wyroku.

W ocenie Sądu nie było podstaw do rozłożenia należności na raty, a więc zastosowania art. 320 k.p.c.. Przyjmuje się, iż przy podjęciu decyzji o rozłożeniu zasądzonej należności na raty należy kierować się także interesem powoda, zatem nie jest dopuszczalne zastosowanie tej instytucji, jeżeli powodowałoby to naruszenie tego interesu. Pozwana nie przedstawiła dowodów na okoliczność tego, że jej sytuacja materialna i rodzinna umożliwi jej spłatę należności w ratach. Wysokość dochodu pozwanej przy uwzględnieniu jej znacznych obciążeń i wymagalnego zadłużenia, nie daje

gwarancji spełnienia świadczenia w ratach, w wysokości po 300 zł miesięcznie. Sama pozwana zresztą po złożeniu pozwu dokonała jedynie dwóch wpłat po 100 zł na rzecz powódki.

W rozpoznawanej sprawie powódka wносиła o zasądzenie obok sumy wekslowej, odsetek umownych. Sąd orzekł o odsetkach na podstawie art. 481 § 1 k.c. Stosownie do treści tego przepisu, jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Zgodnie z art. 481 § 2 k.c., jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była oznaczona, należą się odsetki ustawowe za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych. Jednakże gdy wierzycielność jest oprocentowana według stopy wyższej, wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie według tej wyższej stopy. Według art. 481 § 2¹ kc maksymalna wysokość odsetek za opóźnienie nie może w stosunku rocznym przekraczać dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie (odsetki maksymalne za opóźnienie).

Istotnym jest ustalenie momentu, w którym dłużnik opóźnił się ze spełnieniem świadczenia. Sąd zasądził odsetki od żądanej kwoty od dnia 22 lutego 2019 roku, uwzględniając, iż wypowiedzenie umowy zostało pozwanej doręczone w dniu 22 stycznia 2019 roku, a okres wypowiedzenia wynosił 30 dni. W pozostałym zakresie roszczenie o zasądzenie odsetek podlegało oddaleniu.

Powódka żądała kwoty 34.531,66 zł. Zasądzona na jej rzecz kwota oraz kwota zapłacona przez pozwaną w toku procesu (14.235,19 zł) stanowi 41,22% dochodzonego roszczenia. Łączne na koszty procesu poniesione przez powódkę, złożyły się: opłata od pozwu w kwocie 1727 zł, wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 3.600 zł i kwota 17 zł opłaty skarbowej od udzielonego pełnomocnictwa.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie przepisu art. 102 k.p.c. , uznając, iż trudna sytuacja materialna pozwanej uzasadnia nieobciążanie jej kosztami postępowania. Pozwana w miarę swoich możliwości dokonywała wpłat na rzecz powódki także po złożeniu pozwu. Nadto pozwana w sprzeciwie podniosła zarzuty, które po konfrontacji z materiałem dowodowym okazały się zasadne. Sąd uznał, że sytuacja, w jakiej znalazła się pozwana oraz fakt, że w istocie w następstwie złożonego sprzeciwu, uzyskała pewność co do kwoty, jaka należna jest stronie powodowej, dają podstawę do uznania, że w niniejszej sprawie zachodzi szczególny wypadek uzasadniający nie obciążanie strony przegrywającej kosztami procesu.